

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 6 września 2022 r.

Pozycja 142

POSTANOWIENIE z dnia 22 września 2021 r. Sygn. akt Ts 31/21

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Zbigniew Jędrzejewski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej J.D. w sprawie zgodności:

art. 442¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, ze zm.) w związku z art. 4 pkt 3 ustawy z dnia 24 maja 1990 r. o zmianie niektórych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym (Dz. U. Nr 36, poz. 206, ze zm.) z art. 32 ust. 1 i 2, art. 67 ust. 1, art. 77 w związku z art. 2, art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 17 lutego 2021 r. (data nadania) J.D. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, wystąpił z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

1. Skarżący wystąpił z pozwem do Sądu Okręgowego w L. o zadośćuczynienie i rentę za trwały uszczerbek na zdrowiu i doznane krzywdy wynikające z wypadków przy pracy. Sąd Okręgowy w L. VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (dalej: Sąd Okręgowy) wyrokiem z 6 grudnia 2017 r. (sygn. akt [...]) oddalił powództwo.

2. Od powyższego wyroku skarżący wniósł apelację, którą Sąd Apelacyjny w L. III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (dalej: Sąd Apelacyjny) wyrokiem z 18 maja 2018 r. (sygn. akt [...]) oddalił.

3. W skardze konstytucyjnej skarżący wyjaśnił, że ustawa z dnia 24 maja 1990 r. o zmianie niektórych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym (Dz. U. Nr 36 poz. 206, ze zm.) uchylająca art. 40 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 144, ze zm.; dalej: ustawa o świadczeniach) „uniemożliwiający dochodzenie przed 1 stycznia 1990 r. roszczeń z tytułu wypadków na zasadach ogólnych, nie zawierała przepisów intertemporalnych, a jedynie art. 31, któ-

ry stanowił, że ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1990 r. Zmiana wprowadzona ustawą z 24 maja 1990 r. otworzyła możliwość dochodzenia roszczeń na płaszczyźnie cywilnoprawnej, jednakże pozycja prawna osób, które uległy wypadkom przy pracy przed dniem wejścia w życie tej ustawy, nie została ukształtowana w sposób zgodny z zasadami państwa prawnego”. Zdaniem skarżącego „brak regulacji określającej zasady, na jakich osoby, które uległy wypadkom podczas obowiązywania art. 40 ustawy o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy, mogą dochodzić roszczeń po uchyleniu tego przepisu, zamyka ze względu na obowiązujące przepisy kodeksu cywilnego o przedawnieniu roszczeń niektórym z tych podmiotów drogę do uzyskania renty wyrównawczej” (s. 5-6 uzasadnienia skargi konstytucyjnej).

Skarżący wskazał, że wyrok Sądu Apelacyjnego z 18 maja 2018 r. posiada przymiot prawomocności materialnej oraz powagi rzeczy osądzonej. Z tych względów wywołuje trwały skutek prawny, który polega na ostatecznym rozstrzygnięciu o prawach i obowiązkach strony. Jest orzeczeniem merytorycznym naruszającym konstytucyjne prawa skarżącego.

4. Zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 14 kwietnia 2021 r., na podstawie art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), skarżący został wezwany do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: doręczenie odpisów poświadczonych za zgodność z oryginałem wszystkich załączników złożonych wraz ze skargą, poinformowanie, czy od orzeczenia wskazanego jako ostateczne został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia, podanie oraz udokumentowanie daty złożenia przez skarżącego do sądu wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do sporządzenia skargi konstytucyjnej i doręczenia skarżącemu orzeczenia wskazanego w skardze konstytucyjnej jako ostateczne.

Pismem z 28 kwietnia 2021 r. (data nadania) pełnomocnik skarżącego w wykonaniu powyższego zarządzenia poinformował, że od ostatecznego orzeczenia w sprawie – wyroku Sądu Apelacyjnego – nie został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia. Wskazał ponadto, że wyrok ten „jak wynika z odrębnego na nim zapisu i ustnego potwierdzenia został doręczony [skarżącemu] 22 czerwca 2018 r.”. Do pisma zostały załączone poświadczane za zgodność z oryginałem odpisy załączników złożonych ze skargą konstytucyjną.

Następnie zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 2 czerwca 2021 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 7 czerwca 2021 r.) skarżący został wezwany, na podstawie art. 61 ust. 3 u.o.t.p.TK, do usunięcia, w przepisany terminie, braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: doręczenie odpisu lub poświadczonej za zgodność z oryginałem kopii uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego oraz Sądu Apelacyjnego wraz z czterema kopiami oraz pięciu kopii dokumentu potwierdzającego datę doręczenia skarżącemu wyroku Sądu Apelacyjnego, oryginału lub poświadczonej za zgodność z oryginałem kopii wniosku skarżącego o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do wniesienia skargi konstytucyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego wraz z dokumentem wskazującym datę złożenia wymienionego wniosku przez skarżącego (wraz z czterema kopiami wymienionych dokumentów), a ponadto podanie treści zaskarżonego w skardze konstytucyjnej art. 4 pkt 3 ustawy z dnia 24 maja 1990 r. o zmianie niektórych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym (Dz. U. Nr 66, poz. 390, ze zm.; dalej: ustawa zmieniająca) oraz wyjaśnienie, które konstytucyjne wolności lub prawa wynikające z art. 32 ust. 1 i 2, art. 67 ust. 1, art. 77 w związku z art. 2, art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i w jaki sposób zostały naruszone przez zaskarżony w skardze konstytucyjnej art. 442¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, ze zm.) w związku z art. 4 pkt 3 ustawy zmieniającej wraz z uzasadnieniem sformułowanego zarzutu niezgodności. Zarządzenie zawierało także pouczenie, że w wypadku nieu-

sunięcia wskazanych braków w wyznaczonym terminie, wydane zostanie postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

Pełnomocnik skarżącego pismem z 14 czerwca 2021 r. (data nadania), ustosunkowując się do zarządzenia sędziego Trybunału Konstytucyjnego wyjaśnił, że zgodnie z treścią zaskarżonego art. 4 pkt 3 ustawy zmieniającej uległ skreśleniu art. 40 ustawy o świadczeniach. Wskazał, że naruszone wolności konstytucyjne zostały przedstawione we wniesionej skardze konstytucyjnej. Do pisma załączono potwierdzone za zgodność z oryginałem kopie uzasadnień wyroków sądów obydwu instancji, oświadczenie z 9 czerwca 2021 r. złożone osobiście przez skarżącego, w którym wskazał 22 czerwca 2018 r. jako datę otrzymania wyroku Sądu Apelacyjnego, wniosek z 9 października 2020 r. o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do złożenia skargi konstytucyjnej oraz odpowiedź z 28 października 2020 r. na pismo Sądu Rejonowego z 20 października 2020 r. wzywające do usunięcia braku formalnego wniosku.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393, dalej: u.o.t.p.TK), skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygania. W myśl art. 61 ust. 3 u.o.t.p.TK jeżeli skarga konstytucyjna nie spełnia wymagań przewidzianych w ustawie, a usunięcie braków jest możliwe, wyznaczony sędzia Trybunału wydaje zarządzenie, w którym wzywa do ich usunięcia w terminie 7 dni od dnia doręczenia zarządzenia.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 2 czerwca 2021 r. skarżący został wezwany do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez udzielenie określonych wyjaśnień oraz doręczenie wymienionych dokumentów, w tym dokumentu potwierdzającego datę doręczenia skarżącemu wyroku Sądu Apelacyjnego w L. III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (dalej: Sąd Apelacyjny) z 18 maja 2018 r. (sygn. akt [...]), wskazanego jako ostateczne orzeczenie w sprawie. Obowiązek udokumentowania daty doręczenia prawomocnego wyroku wynika z art. 53 ust. 1 pkt 5 u.o.t.p.TK. Trybunał za udokumentowanie tej daty uznaje np. przedstawiony pocztowy dowód doręczenia przesyłki. Zgodnie z powyższym przepisem, sporządzonego osobiście przez skarżącego pisemnego oświadczenia z 9 czerwca 2021 r., że wyrok Sądu Apelacyjnego otrzymał 22 czerwca 2018 r. „zgodnie z odrębną adnotacją umieszczoną przeze mnie na treści wyroku”, załączonego do pisma stanowiącego odpowiedź na zarządzenie sędziego Trybunału Konstytucyjnego, nie można uznać za udokumentowanie daty doręczenia wymienionego orzeczenia. W związku z powyższym Trybunał uznał, że wymieniony brak formalny skargi konstytucyjnej nie został usunięty. Skutkuje to wydaniem postanowienia o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

Konieczne ponadto jest, co podkreśla Trybunał Konstytucyjny, stwierdzenie, że po uwzględnieniu wskazanej przez skarżącego daty 22 czerwca 2018 r. jako dnia otrzymania ostatecznego orzeczenia w sprawie i odniesieniu jej do terminu, o którym mowa w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, skarga konstytucyjna została złożona z uchybieniem terminu. Zgodnie z tym przepisem skarga konstytucyjna może być wniesiona po wyczerpaniu drogi prawnej, o ile droga ta jest przewidziana, w ciągu 3 miesięcy od dnia doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia. Odniesienie określonych w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK zasad wnoszenia skargi konstytucyjnej do stanu faktycznego niniejszej sprawy prowadzi do wniosku, że wprawdzie została wyczerpana droga prawna, lecz rozpoznawana skarga została wniesiona z przekroczeniem ustawowego terminu przewidzianego do występowania z tego rodzaju środkiem prawnym. Uwzględniając bowiem oświad-

czenie skarżącego z 9 czerwca 2021 r. o otrzymaniu 22 czerwca 2018 r. wyroku Sądu Apelacyjnego (ostatecznego orzeczenia w sprawie) należy przyjąć, że dzień po jego doręczeniu, tj. 23 czerwca 2018 r., rozpoczął bieg trzymiesięczny termin do wystąpienia przez skarżącego ze skargą konstytucyjną. Wskazany początek biegu terminu wynika z uznanej w prawie zasady, że jeżeli początkiem terminu jest pewne zdarzenie, np. doręczenie skarżącemu orzeczenia, nie uwzględnia się go przy obliczaniu terminu (Anna Zbiegień-Turzańska, *Komentarz do art. 111 ustawy – Kodeks cywilny*, [w:] Redaktor dr hab. Konrad Osajda, *Tom I, Kodeks cywilny, Komentarz, Część ogólna, Przepisy wprowadzające KC, Prawo o notariacie (art. 79-95 i 96-99)*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2017). Ostatnim dniem na złożenie skargi konstytucyjnej był zatem 23 września 2018 r. Skarga konstytucyjna została natomiast wniesiona 17 lutego 2021 r., co oznacza, że została złożona po upływie wskazanego powyżej trzymiesięcznego terminu, liczonego, zgodnie z prawem, od dnia następnego po dniu doręczenia orzeczenia, którym sąd, na podstawie zakwestionowanego w skardze przepisu ustawy, orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach albo obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji i w stosunku do którego skarżący domaga się stwierdzenia niezgodności z Konstytucją. Data wniesienia skargi konstytucyjnej bezsprzecznie potwierdza zasadność stwierdzenia, że rozpoznawana skarga konstytucyjna została wniesiona z uchybieniem terminu, o którym mowa w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK.

Należy także podkreślić, że w sprawie nie nastąpiło wstrzymanie biegu terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej, o którym mowa w art. 44 ust. 3 zdanie pierwsze u.o.t.p.TK, gdyż wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu celem wniesienia skargi konstytucyjnej wpłynął do Sądu Rejonowego w B. 9 października 2020 r., czyli po upływie trzymiesięcznego terminu, o którym mowa w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK.

Biorąc powyższe pod uwagę Trybunał Konstytucyjny – na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 i 2 u.o.t.p.TK – postanowił, jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo do wniesienia zażalenia na postanowienie o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej w terminie 7 dni od dnia jego doręczenia.